

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS IŽDO ĮSTATYMO NR. I-712 PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2021 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatymo Nr. I-712 nauja redakcija
Pakeisti Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatymą Nr. I-712 ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS IŽDO
ĮSTATYMAS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

1. Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos valstybės išdo turinį, valstybės išde esančių sąskaitų tvarkymo, šiose sąskaitose esančių lėšų naudojimo, įmokų į sąskaitas, atidarytas valstybės išde, mokėjimo ir išmokų iš jų atlikimo tvarką, valstybės išdo paskirtį, valdymą, funkcijas ir jų įgyvendinimą, valstybės pinigų fondų steigimą, Rezervinio (stabilizavimo) fondo paskirtį, valstybės piniginių išteklių laikino naudojimo tvarką.

2. Šiuo įstatymu privalo vadovautis biudžetinės įstaigos, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota valstybės valdymo institucija, viešosios įstaigos, kurių savininkė arba dalininkė, turinti daugiau kaip pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė, valstybės įsteigtos ir valstybės valdomos finansų įstaigos, kuriose valstybė turi įstatinio kapitalo ir (ar) balsavimo teisių dalį, suteikiančią teisę kontroliuoti finansų įstaigos veiklą, kiek tai susiję su skatinamųjų finansinių priemonių ir fondų fondų lėšų valdymu, ir subjektai, kaupiantys ir (ar) naudojanys valstybės pinigų fondų lėšas (toliau kartu – įstaigos).

3. Šio įstatymo nuostatos taikomos Valstybinio socialinio draudimo fondo, Socialinio draudimo rezervinio fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir jo rezervo, Garantinio, Ilgalaikio darbo išmokų, Pensijų anuitetų fondų lėšoms, kurios laikomos valstybės išde atidarytose įstaigų tvarkomose sąskaitose ir (ar), kaip nustatyta šio įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje, – finansų įstaigose.

4. Šio įstatymo nuostatos netaikomos savivaldybėms, iš savivaldybės biudžeto išlaikomoms biudžetinėms įstaigoms bei savivaldybių įsteigtiems pinigų fondams, viešosioms įstaigoms, kurių savininkė arba dalininkė, turinti daugiau kaip pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra savivaldybė, taip pat valstybinėms aukštosioms mokykloms, tačiau šie subjektai esant poreikiui turi teisę Lietuvos Respublikos finansų ministro nustatyta tvarka atsidaryti sąskaitas valstybės išde, kurioms būtų taikomos šio įstatymo nuostatos, susijusios su įstaigų tvarkomomis sąskaitomis.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Įstaigos tvarkoma sąskaita** – valstybės išde įstaigos atidaryta ir tvarkoma sąskaita.

2. **Laikiniai laisvi valstybės piniginiai ištekliai** – valstybės išdo pagrindinėje sąskaitoje esantys valstybės piniginiai ištekliai, kurie laikinai nenaudojami valstybės biudžete patvirtintiems asignavimams finansuoti, valstybės pinigų fondų veiklai, taip pat visiems su Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymo ir kitų įstatymų įgyvendinimu atsirandantiems valstybės turtiniams įsipareigojimams vykdyti.

3. **Valstybės išdas** – Lietuvos Respublikos finansų ministerijos valdoma sistema, kuri apima organizacines ir technines priemones, leidžiančias įgyvendinti šio įstatymo 7 straipsnyje nurodytas funkcijas.

4. **Valstybės išdo pagrindinė sąskaita** – valstybės išde atidarytų sąskaitų, kurios naudojamos valstybės biudžete patvirtintiems asignavimams finansuoti, valstybės pinigų fondų veiklai, taip pat visiems su Valstybės skolos įstatymo ir kitų įstatymų įgyvendinimu atsirandantiems valstybės turtiniams įsipareigojimams vykdyti, ir mokėjimo sistemose, centriniame banke ir finansų įstaigose atidarytų sąskaitų, kurios naudojamos valstybės išdo mokėjimo operacijoms atlikti, visuma.

5. **Valstybės piniginiai ištekliai** – valstybės biudžeto, valstybės pinigų fondų lėšos ir kitos Vyriausybės gautos, pasiskolintos, paskolintos ar kitaip investuotos lėšos.

6. **Valstybės pinigų fondai** – pagal Lietuvos Respublikos įstatymus įsteigti fondai, kurių sudarymo šaltinis yra valstybės piniginiai ištekliai ir kuriuose sukauptos lėšos naudojamos šių fondų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytiems tikslams.

7. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme, Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme, Lietuvos Respublikos nacionalinių plėtros įstaigų įstatyme ir Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme.

3 straipsnis. Valstybės išde esančių sąskaitų atidarymas ir lėšų jose ir (ar) finansų įstaigose laikymas

1. Valstybės piniginiai ištekliai laikomi valstybės išdo pagrindinėje sąskaitoje.

2. Įstaigos lėšos laikomos įstaigos tvarkomoje (-ose) sąskaitoje (-ose), kurią (kurias) valstybės išde finansų ministro nustatyta tvarka atidaro, sąskaitoje (-ose) esančiomis lėšomis disponuoja įstaiga. Įstaigos vadovas arba jo įgaliotas asmuo, kurie atsakingi už šioje (šiose) sąskaitoje (-ose) esančių lėšų naudojimą pagal paskirtį, jų investavimą ir kitų reikalavimų tokioms lėšoms laikymąsi.

3. Finansų ministerija, įgyvendindama valstybės išdo funkcijas, gali disponuoti įstaigos tvarkomoje sąskaitoje esančiomis lėšomis, jeigu užtikrina įstaigos teisę netrukdomai disponuoti tomis lėšomis.

4. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos lėšos ar jų dalis finansų ministro nustatyta tvarka taip pat gali būti laikomos finansų įstaigose, kai yra bent viena sąlyga:

1) tokios lėšos yra paskolintos ar kitaip investuotos arba naudojamos pagal Europos Sąjungos teisės aktus, Europos Sąjungos institucijų ar organizacijų sprendimus ir (arba) su tuo susijusias sutartis ar susitarimus, Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ar šių sutarčių pagrindu su tarptautine finansų institucija pasirašytus susitarimus;

2) dėl valstybės išdo funkcinių ar techninių apribojimų įstaigos negali gauti jų funkcijoms vykdyti reikalingų finansinių paslaugų.

5. Įstaigos finansų ministro nustatyta tvarka teikia Finansų ministerijai informaciją apie finansų įstaigose atidarytas sąskaitas, kuriose laikomos įstaigų lėšos pagal šio straipsnio 4 dalį.

6. Finansų ministerija, įgyvendindama valstybės išdo funkcijas, gali tapti mokėjimo sistemų dalyve ir naudotis Lietuvos banko kaip valstybės fiskalinio agento teikiamomis paslaugomis, taip pat kitomis valstybės išdui reikalingomis Lietuvos banko, finansų įstaigų ar mokėjimo sistemų teikiamomis paslaugomis. Valstybės išdas gali turėti sąsają su mokėjimo sistemomis, įskaitant Lietuvos banko valdomas mokėjimo ir kitas mokėjimų infrastruktūrą sudarančias sistemas.

4 straipsnis. Įmokėjimai į sąskaitas, atidarytas valstybės išde, ir išmokėjimai iš jų

1. Valstybės biudžetui priskirti surinkti mokesčiai, Europos Sąjungos, kitos finansinės paramos lėšos, rinkliavos, kitos valstybės biudžeto pajamoms priskirtinos lėšos finansų ministro nustatyta tvarka pervedami į valstybės išdo pagrindinę sąskaitą.

2. Valstybės piniginius išteklius iš valstybės išdo pagrindinės sąskaitos finansų ministro nustatyta tvarka išduoda finansų ministro įgalioti Finansų ministerijos valstybės tarnautojai ar Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka – kitos įstaigos valstybės tarnautojai ar darbuotojai:

- 1) pagal patvirtintas mokėjimo paraiškas. Šias paraiškas Finansų ministerijai pateikia įstaigų, turinčių teisę naudoti valstybės piniginius išteklius, vadovai;
- 2) pagal išlaidų pagrindimo dokumentus.
3. Įstaigų tvarkomose sąskaitose mokėjimo operacijas inicijuoja atitinkamos įstaigos įgalioti valstybės tarnautojai ar darbuotojai.
4. Į valstybės išdo pagrindinę sąskaitą negali būti nukreiptas bet koks išieškojimas ir bet kokių laikinųjų apsaugos priemonių taikymas.
5. Disponavimo lėšomis, esančiomis įstaigų tvarkomose sąskaitose, apribojimas ir išieškojimas iš tokiose sąskaitose laikomų lėšų vykdomas *mutatis mutandis* taikant Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 689 straipsnio nuostatas.

5 straipsnis. Valstybės išdo paskirtis

Valstybės išdo paskirtis – užtikrinti efektyvų ir racionalų valstybės piniginių išteklių valdymą ir disponavimą įstaigų tvarkomose sąskaitose esančiomis lėšomis bei valstybės piniginių išteklių naudojimą įstatymuose nustatytiems tikslams įgyvendinti.

6 straipsnis. Valstybės išdo valdymas

Valstybės išdą valdo Finansų ministerija, vadovaudamasi šiuo įstatymu ir kitais valstybės išdo valdymą reglamentuojančiais teisės aktais.

7 straipsnis. Valstybės išdo funkcijos

Valstybės išdo funkcijos yra:

- 1) valstybės išdo pagrindinės sąskaitos tvarkymas ir mokėjimo operacijų vykdymas;
- 2) valstybės išdo veiklai būtinų valstybės informacinių sistemų administravimas;
- 3) valstybės piniginių išteklių kaupimas, jų išdavimas ir racionalus naudojimas, šių procedūrų apskaita ir kontrolė;
- 4) skolinimasis valstybės vardu;
- 5) valstybės vardu prisiimtų įsipareigojimų išplatinus Vyriausybės vertybinius popierius, pasirašius paskolų sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus valdymas;
- 6) valstybės vardu sudaromų finansinių sandorių apskaita;
- 7) informacijos apie valstybės piniginių išteklių sukaupimą ir išdavimą ir finansinių ataskaitų rengimas bei teikimas;
- 8) valstybės piniginių išteklių ir valstybės išde atidarytų sąskaitų likvidumo valdymas;
- 9) laikinai laisvų valstybės piniginių išteklių naudojimas ir investavimas;
- 10) įstaigų tvarkomų sąskaitų tvarkymas, mokėjimo operacijų vykdymas, valiutos keitimo operacijų apdorojimas, organizacinių ir techninių priemonių, kuriomis sudaromos sąlygos vykdyti įstaigų tvarkomų sąskaitų valdymo ir mokėjimo operacijas įstaigoms ir esant poreikiui kitiems subjektams, nurodytiems šio įstatymo 1 straipsnio 4 dalyje, teikimas.

8 straipsnis. Valstybės išdo funkcijų įgyvendinimo reglamentavimas

1. Valstybės išdo funkcijų įgyvendinimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros, Valstybės skolos, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo, Lietuvos Respublikos rinkliavų, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės, atskirų valstybės pinigų fondų, šis ir kiti įstatymai, taip pat kiti teisės aktai, jei juose nustatyta valstybės išdo funkcijų įgyvendinimo tvarka.

2. Finansų ministras, vadovaudamasis šio straipsnio 1 dalyje nurodytais įstatymais ir kitais teisės aktais, nustato veiksmus ir procedūras, kuriuos atliekant įgyvendinamos valstybės išdo funkcijos, įskaitant atvejus, kai nevykdomas valstybės biudžetas.

3. Finansų ministras nustato mokėjimo sistemų mokėjimo operacijoms atlikti pasirinkimo, mokėjimo operacijų vykdymo paslaugų teikimo, centralizuoto jų įsigijimo, organizacinių ir techninių priemonių, kuriomis sudaromos sąlygos vykdyti įstaigų tvarkomų sąskaitų valdymo ir mokėjimo operacijas įstaigoms ir esant poreikiui kitiems subjektams, nurodytiems šio įstatymo 1 straipsnio 4 dalyje, suteikimo tvarką ir su tuo susijusias Finansų ministerijos organizacines, vidaus kontrolės ir rizikos valdymo priemones.

9 straipsnis. Valstybės pinigų fondų steigimas

1. Valstybės pinigų fondai gali būti steigiami tik įstatymu.
2. Valstybės pinigų fondų tikslus, steigėjų ir valdytojų teises ir pareigas kaupiant bei valdant šių fondų lėšas ir atsakomybę už efektyvų ir racionalų jų naudojimą nustato atitinkami įstatymai, kuriais steigiami valstybės pinigų fondai, ir (ar) šių fondų nuostatai.
3. Valstybės piniginiai ištekliai į valstybės pinigų fondus pervedami jų steigimą ir (arba) veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatyta tvarka.

10 straipsnis. Rezervinio (stabilizavimo) fondo paskirtis

1. Rezervinis (stabilizavimo) fondas yra valstybės pinigų fondas, kurio tikslas – kaupti valstybės piniginius išteklius, reikalingus valstybės biudžeto išlaidoms finansuoti, Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo nustatyta tvarka nustačius išskirtines aplinkybes, giluminiam radioaktyviųjų atliekų atliekynui įrengti, radioaktyviosioms atliekoms tvarkyti ir valstybės turtiniams išipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, Europos Sąjungos politikos įgyvendinimu ir (arba) su tuo susijusiomis sutartimis ar susitarimais, vykdyti (grąžintinai).
2. Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Seimas Vyriausybės teikimu.
3. Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatuose nustatomi fondo sudarymo šaltiniai, sąlygos, kai lėšos fonde laikinai nekaupiamos, fondo lėšų naudojimo, fondo valdymo, fondo lėšų apskaitos ir kontrolės tvarka.
4. Tam tikrų metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų dydis pagal šaltinius nustatomas fondo lėšų sąmatoje, kurią Vyriausybė teikia Seimui tvirtinti kartu su Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu.
5. Rezervinį (stabilizavimo) fondą valdo Finansų ministerija.

11 straipsnis. Laikinais laisvų lėšų investavimas ir laikinas naudojimas

1. Finansų ministerija turi teisę laikinai laisvas lėšas – laikinai laisvus valstybės piniginius išteklius ir įstaigų tvarkomose sąskaitose laikinai nenaudojamas lėšas investuoti ir laikinai (grąžintinai) naudoti finansų ministro nustatyta tvarka, vadovaudamasi šio straipsnio 3 dalyje nustatytais kriterijais.
2. Laikinais laisvos lėšos gali būti investuojamos ir laikinai (grąžintinai) naudojamos, kai užtikrinamas lėšų grąžinimas į atitinkamą valstybės išdo sąskaitą. Investavimo metu gautos investicinės veiklos pajamos, įvertinus investicinės veiklos sąnaudas, pervedamos į atitinkamą valstybės išdo sąskaitą, išskyrus pajamas už įstaigų tvarkomose sąskaitose laikinai nenaudojamų lėšų investavimą, kurios pervedamos į valstybės išdo pagrindinę sąskaitą, išskyrus, jei kituose įstatymuose nenustatyta kitaip.
3. Pagrindiniai kriterijai pasirenkant laikinai laisvų lėšų investavimo priemonę yra šie:
 - 1) investuotų lėšų saugumas;
 - 2) likvidumas;
 - 3) metinis pelningumas, įvertinus investicinės veiklos sąnaudas.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 4 dalį, įsigalioja 2023 m. sausio 1 d.

2. Įstaigos valdomos lėšos į įstaigos tvarkomą sąskaitą valstybės išde perkeliamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytu eiliškumu ir terminais nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2028 m. sausio 1 d.

3. Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose vartojama sąvoka „valstybės išdo bendroji sąskaita“ atitinka šiame įstatyme vartojamą sąvoką „valstybės išdo pagrindinė sąskaita“, o „Valstybinės mokesčių inspekcijos surenkamoji sąskaita“, „surenkamoji sąskaita“ atitinka šiame įstatyme vartojamą sąvoką „įstaigos tvarkoma sąskaita“.

4. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija ir Lietuvos Respublikos finansų ministras iki 2022 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas